

REDACȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.
Pe jumătate an .. 10
Pe 1 lună .. 2N-rii de Duminică pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oras și comitat 507.

Proiectul de lege industrial.

(Gh.) O lege de cea mai mare însemnătate a fost pusă în discuțiune în Camera din Budapesta, legea pentru *încurajarea și dezvoltarea industriei*.

Tendința, care se arată prin numele ei, este vădită. Cine nu ar putea să aprobe dorința de a crea o industrie cât mai dezvoltată, mai bogată? Cine nu ar dori ca ea să-și reverse efectele, binefacerile ei mari asupra țării în care locuiește? Industria este azi elementul de căpetenie al progresului unei țări. Efectele ei se vor arăta în patru privințe: economică, socială, culturală și națională. Mai întâiu prin dezvoltarea ei va opri ca însemnate sume de bani, cheltuite azi pe articole de industrie importate din străinătate, să părăsească țeara.

Mai târziu, când industria noastră prin progresele ei mari va ajunge capabilă de a face concurență celei străine, ea va aduce, ca industrie de export, însemnate sume de bani în țară. Aceste puteri financiare vor face să crească și mai mult bogăția totală a țării, circulația de bani, creditul se vor mări și vor ajuta la rândul lor iarăși dezvoltarea și mai departe a industriei. Trebuințele economice ale tuturor claselor sociale vor crește de asemenea și vor crea noi debușuri interne. Cea mai însemnată urmare a progresului industrial va fi de sigur progresul stărilor sociale pe calea proletarizării. Industria cea mare (căci cea mică, cum a observat atât de bine dl deputat *Maniu* nu este de loc ocrotită prin legea în discuție, ba dimpotrivă prin încurajarea industriei celei mari, ea este indirect apăsată și tot mai adusă pe calea pierzării) va grăbi cristalizarea acestor două clase sociale: proletari și burghezime scăzându-se tot mai mult tabăra mijlocie dintre aceste două extreme: clasa micilor producători, meseriași și neguțatori. Urmarea firească a acestei evoluții va fi înasprirea conflictului dintre muncă și capital, și întinderea socialismului. Astfel progresul către industrializare va fi un progres către socialism. Peste 20—30 de ani Ungaria va avea un partid socialist și o chestie socială tot atât de puternică, de arzătoare și stăpânitoare peste toate celelalte interese și chestiuni ca și Austria sau poate chiar ca Germania și Franța. Totul atârnă de iuțimea, graba, tempoul în care să va săvârși progresul industrializării.

Pentru progresul, cultural industria este de cea mai mare însemnătate. Crescând bo-

găția, crescând trebuințele tuturor claselor sociale, va crește și setea lor de lumină.

Acea mare îngrămadire de oameni la orașe, viețuirea lor împreună, le va da puțința unei cultivări mai intensive, îi va dezrobi de întunerecul de care au fost stăpâniți la sate. Viața la oraș, viața politică mai intensivă va stinge din sufletele lor prejudecățile, neștiința, și aceea rușinoasă umilință de robi și iobagi, pe care le-au săpat-o în suflet veacuri de robie. Ei vor deveni mai luminați, mai mândri și mai conștii de drepturile lor politice și de demnitatea lor omenească. Tot mai multe pături să vor urca în regiunea luminoasă a culturii, rezerva întunerecului va deveni mai mică.

În sfârșit, punctul cel din urmă, acțiunea industriei asupra stărilor naționale. Două principii par a ne amenința din partea ei: Cosmopolitizmul socialismului și desnaționalizarea prin curentul poporației la orașe (*Zug nach der Stadt*) și atingerea cu masele străine cari vor fi, la început măcar, în majoritate față de ai noștri.

A evita aceste mari primejdii, a le preîntâmpina și slăbi sau învinge cu totul — aceasta, cred, va forma țânta de căpetenie stăruințelor și muncii noastre naționale. Aceasta este problema cea mare pe care ne-o pune istoria, aceasta mare învățătoare, cum a zis poetul german. Dacă vom fi capabili de-a-o deslega, vom fi vrednici de-a-i urma școala mai departe, vom putea trece gradația ei de clase, iar de nu, — vom fi înlăturați ca niște netrebniți dela școală și din viață, căci în școala istoriei repetiția aceleiaș materii nu se prea află.

Să nu ni-să răspundă, că nu clasa de muncitori, proletarii, ci țărănimea formează baza de operații în lupta noastră națională. Cine vorbește astfel, este un retrogad și un om cu vederea scurtă. De bună seamă, că țărănimea formează *azi* singura noastră bază reală de operații politice. Dar oare ne ajunge ea și pe viitor? Cum vrem să ducem lupta pe această *singură* bază? Adversarii noștri, dispunând și de sate și de orașe, având și numărul și bogăția, vor sfârși prin a-ne învinge.

Nu, nu se poate să rămânem pe aceeaș bază ca până acum. Nu să poate să rămânem un popor de țărani, un popor agricultor, când vrășmașii noștri, au eșit din faza asta. Mai mult chiar, fără orașe, satele noastre încă vor peri. Să nu uităm, că statisticianii și teoreticianii maghiarizării, în frunte cu Beksics (v. »La question roumaine et la lutte des races en Orient») nădăjduesc totul pentru ei, dela orașe.

Marea acțiune economică, socială și cultu-

rală pe care o exercită orașele asupra satelor înconjurătoare este atât de puternică, încât este cu neputință de-a-o paraliza. Dacă orașele presărate pe teritoriul limbii românești, vor rămânea străine, atunci ele vor învinge și vor absorbi satele în privința națională.

Vedem deci că soarta țărânimii este strâns legată de soarta orașelor. A ne răzimi numai pe una din ele, este nu se poate mai greșit și primejdios. Ele se înlăntuesc și existența uneia este condiționată de existența celeilalte. Deci, sau amândouă, sau nici una.

Am zis că primejdia desnaționalizării la orașe va avea două izvoare: socialismul și contactul cu masele de poporație străină la orașe. Socot, că cea de a doua este mai mare și mai reală.

Cosmopolitizmul socialismului este numai *antipatriotic* nu și *antinațional*. Dimpotrivă, el dorește în chestia națională, încetarea ori-cărei asuprii, puțința dezvoltării libere și naționale a ori-cărui neam în limba, obiceiurile și cultura sa. Socialismul fiind un înalt ideal cultural, admite idealul culturii naționale. Cine crede că socialismul exclude naționalismul, este sau rău informat, sau de rea credință. Dovadă socialismul național al Cehilor, al Germanilor din Boemia și Moravia, al muncitorilor Poloni din Germania și din Rusia. Socialismul condamnă numai șovinismul orb și intolerant, el combate numai naționalismul ofenziv nu și pe cel defenziv.

Primejdia cosmopolitizmului socialist este deci fictivă. Crearea unui partid național-socialist o va înlătura. Adevărata primejdie este însă în factorul celălalt al maghiarizării: contactul viu și zilnic cu masele străine la orașe. El poate absoarbe cu timpul pe ai noștri, dacă nu vom ști să creăm ziduri de apărare, școli, societăți, ziare, etc. pe cari nu-i locul de a le discuta în cadrele acestui articol.

„Tribuna“ luată la țintă. Dl Polóny se vede, că a pornit acțiune de exterminare împotriva »Tribunei«. Iși anuță mereu procurorii asupra noastră.

Eri, dupămeaz redactorul nostru responsabil, dl *Sever Bocu* a fost citat de a dreptul la judele de instrucție — cu ocolirea poliției cum era usul pân'aci —; unde i-s'a adus la cunoștință, că procurorul din Orade mare a intentat proces de presă pentru articolul »La temniță!« scris de dl *V. Nițescu*.

Redactorul nostru a dat recurs împotriva intentării procesului.

Slavă ție, libertate de presă!

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hoteluri, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școli, comune și orașe mici, cea mai ieftină iluminare e ceea-ce se poate face cu gazul *Benoïd*. Flacăra ce corăspunde la 50 lumini costă pe oră numai 1'6 filleri.

Telefon 561.

Telefon 561.

Mağyar Benoid-gáz
Részvényfársaság.

Arad, Pécskai ut 13|14.

Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai simplă manuară! Epistole de recunoștință din patrie și străinătate. Patente din patrie și străinătate. Nenumărate premieri. Cei interesați primesc deslușiri detaliate.

Prospect gratuit, fără nici un contract.

Congresul național-bisericesc.

Sedința IX.

Sâmbătă d. a., 7/20 Octomvrie 1906.

Presidiază I. P. S. Sa Mitropolitul Meșianu.

Dr. Ciuhandu citește procesul verbal al ședinței de ieri după amiazi. Se verifică după o mică observație a d-lui P. Cosma.

V. Mangra este de părerea, ca Presidiul să dispună alegerea, respective întregirea Conzistorului mitropolitan azi, după ce s'a terminat cu discuția asupra obiectului pus la ordinea zilei, deoarece mulți dintre deputați se duc diseară și dimineața acasă.

I. P. S. Sa zice, că alegerile se vor face, ca și în trecut, după terminarea agendelor.

N. Zigre raportează asupra chestiunii înființării episcopii. Citește raportul Consistorului mitropolitan: *nu e nici oportunitate, nici mijloace materiale nu sunt încă pentru a înființa proiectatele episcopii, deci chestia să rămână în suspens, dar strângerea banilor să urmeze.*

Comisia propune a se îndruma Consistorul metropolitan ca fără considerare la actualitate, să elaboreze un plan privitor la arondare, înființare și susținerea a proiectatelor episcopii.

Em. Ungureanu arată necesitatea înființării unei episcopii la Timișoara. Marele Șaguna zicea, de câte ori trecea pe acolo, că pe Români din acele părți, îi vede mai periclități. Chiar la 1864 luptă pentru înființarea unei episcopii în Timișoara. Cu date statistice dovedește, că Români d'acolo scad și slăbesc. Episcopia ar fi menită să-i întărească. Roagă deci Congresul să nu facă pendentă înființarea episcopiei la Timișoara dela înființarea celorlalte.

Ar fi de părere, ca Măritul Congres să hotărască teritoriul ce ar forma noua episcopie și cheia împărțirii averilor, — ca astfel să mergem cu un pas înainte.

Propune protopopiatele: dela Arad cele patru bănățene, — iar dela Caransebeș protopopiatele Ciocova, Panciova, Vârșeț și Buziaș.

Ca cheie de împărțire propune numărul sufletelor cari vor fi atunci, când de fapt s'ar întemeia episcopia.

Dr. Bădescu arată, că dacă s'ar lua dela Caransebeș cele patru protopopiate contemplate de dl Ungureanu, s'ar slăbi diecesa Caransebeșului și astfel am periclitat chiar existența ei. S'ar face ceva morbid pe ruinele alteia.

Să nu se precipite chestia. Nu putem apoi hotărî aici până ce nu am întreba diecesa dela care se cer încă 2 protopopiate, căci n'a fost niciodată vorba de 4, ci de 2. Primește propunerea comisiei.

Dr. N. Ionescu susține propunerea d-lui Ungureanu. Provoacă întreruperi, căci deviază și recriminează.

Mitropolitul se și simte îndemnat să-l întrerupă și să-l lămurească, spunându-i, că nimeni nu e contra episcopiei din Timișoara, dar e vorba să se facă lucrările cu plan și înțelegere.

V. Mangra. Când accentuăm într'una interesele generale, nu e permis să uităm

de acest interes și să ne pasionăm pentru aparente îmbunătățiri locale (aprobări). Să nu ne conducem după simpatii ori antipatii, ci binele obștesc să-l avem în vedere.

Propunerea comisiei este și a episcopatului nostru și e bine să ținem cont de asta, căci e nevoie de lucrare armonică între episcopat și congres.

Zice, că propunerea sa dl Ungureanu a motivat-o cu argumente locale. Dar dacă așa ar fi să se pornească lucrurile, aș ști să vin și eu cu argumente pentru o urgentă episcopie în Oradia. (Voci: O facem bucuros și acolo!) Da, e ușor a zice că facem, este însă întrebarea *cum și din ce?*

Susține, în interesul bine înțeles al bisericii, propunerea comisiei, lăsându-se Congresului latitudine să facă arondările cum va crede de cuviință la vremea sa. Să nu ne legăm mâinile d'acum!

Arhimandritul dr. Pușcariu, vorbește în chestie personală, arătând că în comisia însărcinată cu studiarea și propunerea chestiei, din care face parte, s'a lucrat destul.

Dr. Putici susține propunerea dlui Ungureanu.

Dr. Cornean cere închiderea discuției.

Cerând mai mulți cuvântul, Russu Șirianu vorbește în chestie de regulament. Roagă presidiul să pună la vot închiderea discuției și dacă se va primi, urmează să vorbească nu 7, câți sunt înscriși, ci 1 pro altul contra.

Se pune la vot și discuția se închide.

V. Goldiș arată, că între noi controversia este nu înființarea episcopiei la Timișoara, ci că dăm cele 2 protopopiate, al Buziașului și Vârșețului? Crede, că e bine întâiu să fie întrebate protopopiatele și dieceza Caransebeșului, să aflăm relațiuni detaliate, și peste tot, lucrurile să se facă în înțelegere. Nu vede de ce am grăbi și n'am mai așteptă cu lucrul acesta. Primește propunerea comisiei.

Ar. Vlaicu susține propunerea dlui Ungureanu.

V. Mangra vorbește în chestie personală, reflectând acuzărilor lui Vlaicu, care zicea, că d-sa n'ar fi făcut pași pentru înființarea episcopiei la Orade. Arată, că pe calea oficială, iar nu prin memorande, a făcut ce a trebuit să facă.

E. Ungureanu reflectează pe scurt deputaților Goldiș și Mangra, spunând că datele statistice folosite în memorandum înaintat sunt luate dela Conzistoare.

N. Zigre reflectează vorbitorilor cari au combătut propunerea comisiei.

Mitropolitul dă lămuriri și spune, că episcopatul nu e contra înființării episcopiei la Timișoara și în celelalte locuri.

Se cere vot secret din partea dlui Ungureanu.

Se pune la vot propunerea d-sale și rezultatul este că *se respinge cu 36 voturi contra 23 și astfel se primește propunerea comisiei.*

Dr. Corneanu referează în numele comisiei financiare. Se constată o îmbunătățire a stării fondurilor. Totul s'a găsit în regulă. Propune luarea la cunoștință și mulțumiri Consistorului mitropolitan.

Se primește.

Citește raportul privitor la fondul Atanasiu Cimponeriu. Se aprobă luarea în administrare a acestui fond.

Ședința se ridică la orele 7.

Ședința X.

Duminecă dimineața.

Ședința se deschide la orele 11 sub prezidenția I. P. S. Sale mitropolitului Meșianu.

Dr. Șenchea citește procesul verbal al ședinței de Sâmbătă. Se verifică după unele observări stilare ale I. P. S. Sale mitropolitului și d-lor Cosma, I. de Preda și M. Cirlea.

M. Voileanu citește protocolul ședinței de după amiazi. Se verifică după o mică observare a P. S. Sale episcopului I. Papp, Em. Ungureanu și dr. Opreanu.

I. de Preda raportează asupra propunerii deputatului dr. E. Roșca privitoare la serbarea aniversării nașterii lui Andrei baron de Șaguna. Comisia bisericească propune a se însărcina conzist. mitropolitan a execută cele propuse de dr. Roșca. Se primește.

V. Goldiș raportează în numele comisiei școlare, în chestia revizuirii regulamentului pentru organizarea învățământului. Comisia propune a se amâna această revizuire. E de părere însă ca unele dispozițiuni să se schimbe, cum propune și conzist. mitropolitan. Comisia școlară nu poate primi însă și acea propunere a Conzistorului, ca la alegerea de învățător să se admită și cei cari nu au examen de calificare. Asta e contrar și Statutului Organic și contra legii regnicolare. Ar fi păgubitoare și învățământului.

N. Zigre susține părerea Conzistorului mitropolitan.

V. Damian suține propunerea comisiei.

Ars. Vlaicu susține propunerea comisiei, pe care o primește și congresul, respingând propunerea dlui Zigre.

V. Goldiș continuă a propune alte modificări în regulament, cari se primesc. Intre altele se propune clasificare și la posturile de învățători, punându-se *anume condițiuni* pentru ocuparea cutărui post învățătoresc, dar aceste condițiuni se pot pune numai dacă se prevede și *anume remunerare, peste minimul de leafă*, învățătorului cărui s'a pus o condițiune oare-care (de pildă să conducă cor).

N. Ivan combate această dispoziție (să nu se ceară plată specială pentru anume condițiuni).

Mitropolitul arată, din experiență, cum prin cântările bisericesti, se susține neamul. Se teme că prin propunerea făcută de comisie să nu se pună greutatea dezvoltării cântărilor.

V. Goldiș pentru a risipi această temere, pune amendamentul că remunerare specială nu se poate cere pentru cantorat.

La propunerea de a se esclude dela candidare pe învățătorul pus sub acuză disciplinară:

Dr. Vlad vorbește contra.

Episcopul Pap susține propunerea comisiei.

Dr. Oprean e contra propunerii comisiei, care punându-se la vot se și respinge.

Se primește propunerea comisiei de a se putea alege și când este un singur concurent.

Se primește d'asemeni propunerea ca sinodul electoral parochial să nu aibă drept de candidare, nici să rectifice ori să întregască lista.

Privitor la algere, P. S. Sa Episcopul Aradului propune a se prevedea că dacă nici unul nu a obținut majoritatea absolută, să se facă o a doua alegere între cei doi cu mai multe voturi. Se primește.

La chestia atestatorilor, se propune ca *certIFICATELE școlare să se dea numai în limba română.*

Dr. Sebastian Olariu propune a se lua în regulament ce drept au vâdule învățătorilor?

Episcopul Aradului de asemeni susține părerea aceasta.

După ce vorbește, tot în acest sens, dr. Bădescu, se primește.

Iconostase noi,

precum și renovări după specialitate se execută cu cea mai mare conștiințiozitate la zidarul de biserică

Schmidt János,

← **Budapesta** →

● IX. Soroksári utca 40. ●
Fondată la anul 1888. ●

Gerasim Sârbu raportează în numele comisiei petiționare.

Propune ca toate chestiile să fie transpuse cons. metropolitan.

Se primește.

Ședința se ridică la orele 12¼ și se anunță cea viitoare pe mâine Luni.

Dintr'un raport mai larg ce am primit dela Sibiu, scoatem următoarele cu privire la ședința de Luni dimineața, cea din urmă, a congresului național-bisericesc:

Presidiază I. P. S. Sa Mitropolitul Meșianu.

Dr. G. Proca citește procesul verbal al ședinței anterioare. După o mică observare a Episcopului I. Pap și M. Popovici, se verifică.

Mitropolitul este de părere că în protocol să nu se ia arătarea despre starea averilor bisericilor.

Propune ca întâi să se facă **alegerile pentru conzistor**. Se primește. Propune de asemenea că cei aleși în trecut, să fie declarați realeși. Așa că acum ar rămâne să alegem de fapt numai în locurile devenite vacante prin moarte.

Se procedează la votare, cu ședule. În scrutinii se aleg dr. I. Pușcariu, V. Goldiș și Elie Trăilă.

După votare, se constată că s'au dat 50 voturi. Comisia de scrutinii se retrage să numere cei câte voturi s'au dat.

Până atunci se urmează cu referada comisiei școlare.

Ars. Vlaicu referază în numele acestei comisii.

La chestia *bibliotecilor parohiale*, vorbește dr. I. Trailescu, cerând ca la împărțirea cărților să se procedeze mai cu rigoare.

Mai vorbesc la aceasta chestie Russu-Șirianu, M. Popovici, I. de Preda.

Ar. Vlaicu citește raportul consist. metropolitan privitor la **ameliorarea salariilor învățătoresți**. Apelul învățătorului Darie și soții și Iosif Moldovan, președintele Reuniunii învățătorilor aradani, se declară cetite.

Propune a se primi adresa Conzistorului metropolitan care recunoscând **arzătoarea necesitate a ridicării salariilor învățătoresți, propune remedii în această privință.**

Comisia propune:

În toate acele comune unde este cu putință pe ori-ce cale congresul să decreteze ca salar minimal 800 C., lăsându-se consist. mitr. măsurile de urgență pentru punerea în aplicare a acestei îmbunătățiri.

Atât asupra acestei propuneri, care de altfel se primește unanim și cu însuflețire, precum și asupra

cererii de a se permite **un congres general al învățătorilor**, se încinge o discuție animată la care iau parte numeroși deputați.

Vom da-o mai pe larg.

S'a primit propunerea comisiei cu amendamentul lui Russu-Șirianu a se permite **o anchetă a învățătorilor** din cele trei dieceze, luând parte din fiecare protopopiat *câte un delegat al învățătorilor*.

Iata rezultatul alegerii pentru consistorul metropolitan:

Senatul școlar, ordinari: N. Ivan 46 voturi, R. Cioragariu 36 voturi (aleși). Dr. T. Putici 14 voturi, Gr. Pletos 4 voturi.

Suplent: Dr. M. Cristea, 35 voturi (ales). V. Voinea 13 voturi.

Senatul epitr., suplenți: Cor. Brediceanu 35 voturi M. Cirlea 28 voturi (aleși). Dr. I. Șenchea 21 voturi, Ars. Vlaicu 13 voturi.

I. P. S. Sa Mitropolitul îi declară aleși (aplaude) apoi printr'o duioasă vorbire declară încheiată sesiunea congresului.

Em. Ungureanu, în numele congresului îi aduce mulțumiri pentru înțeleapta conducere și-i urează înaltului prelat ani mulți cu bine și sănătate (calde ovațiuni).

Din România.

Inginerii bulgari au fost salutați de primarul din Predeal cu următoarele cuvinte: »Reprezentând obștea locuitorilor, vă salut de bună venire în mijlocul nostru. Venirea d-v. aci ni se amintește trecutul nostru comun, de multe ori dureros și de multe ori glorios, al poporului bulgar și al poporului român, ambele închinătoare la același Dumnezeu. Precum la tradiționala prietenie dintre aceste popoare, gândul meu se îndreaptă acum către viitor, cu dorința sinceră ca tradițiile trecutului să dureze neștirbite și de aici încolo, cimentând tot mai mult prietenia dintre cele două popoare. Cu aceste sentimente, încă odată vă zic: binevenit!»

Duminecă s'a inaugurat în prezența domnului ministru de domenii domnul I. Lahovari, noul sat de veterani din Dobrogea, denumit »Ștefan-cel-Mare«.

Diracțiunea a generală serviciului maritim român a fost înștiințată că noul vapor »Dacia« este aproape terminat și va fi pus în curând la dispoziția acestui serviciu.

Botezul acestui vapor se va face cu siguranță la primă-vară, împreună cu al Impăratului »Traian«.

La acest botez va asista și Regele.

Lupta în comitate.

— Congregația comitatului Albei-inferioare. —

Congregația de toamnă a comitatului Alba-inferioară a avut loc în 15 Octombrie. Erau la ordine zilei 130 de puncte, unele îndreptate contra noastră, pentru asuprirea noastră și pentru înfrângerea »agitațiilor« naționaliste, deci tot atâtea nedreptăți, ce într'un stat adevărat constituțional, nu se întâmplă.

E dureros din cale afară, și foarte regretabil, că sunt mulți Români, cari încă nu înțeleg rostul existenței noastre naționale și nu-și strâng toate forțele lor pentru a putea pune stavilă unor primejdii, ce prin o atitudine bărbătească și cu puteri unite se pot înlătura. O revoltă sufletească te cuprinde, când vezi, că dintre 80 de membrii români ai congregeției comitatului Albei-inferioare, nu s'au prezentat de cât 20 de inși.

Când este vorba de apărarea drepturilor noastre naționale să-și fie de datorie sfântă și de cinste fie-care Român să aducă jertfă cât de mare.

Adunarea s'a început cu referadele primnotariului comitatens referitor la aruncuri, pe cari Ungurii le-au primit.

S'a încins o vie discuție asupra alegerii de notar în Türr, contra căreia George Caian și soții au înaintat recurs. Comisia, se înțelege, a respins recursul.

Dr. G. Precup în o românească aleasă, dovedește cu acte, că notarul din Türr nu poate ocupa acel post, în urma vieții lui pătate și nepotrivită cu oficiul ce-l ocupă.

Dr. Iuliu Maniu cu argumente zdrobitoare ia în apărare recursul înaintat de George Caian.

Fiind șovinistii în majoritate, se primește propunerea comitetului permanent.

Urmează apoi discuția asupra rescriptului comitatului Nyitra cu privire la agitările presei naționaliste.

Primul vorbitor român a fost prof. dr. Raț, care arată, că presa noastră nu se bucură de aceeași libertate, de care ar trebui să se bucure, dovadă nenumăratele procese, ce le îndurăm. Pușcăriile sunt pline numai cu gazetari români.

Dr. Isioor Marcu vorbește tot în acest senz și dovedește, că e greșită părerea Maghiarilor, cari zic că presa română agită. Ea nu agită, ci presa maghiară. Protestează cu energie în numele Românilor contra hotărârilor, cari ar urmări scopul să înfrângă libertatea presei naționaliste. Vorbirea a produs mult sânge rău în sinul maghiarilor.

În ședința aceasta a congregeției s'a ales pe un nou period comitetul permanent, în care făcând până acum parte și un Român: dr. Marcu. Acum a fost și acesta eschis.

Scrisori din București.

— 11 Oct. 1906.

Dragă Li.

Cetiși articolul din fruntea »Sămănătorului«, și acum mă întreb, dacă e întocmai cum scrie de elogios dl Iorga, despre concertul Reuniunii de muzică din Sibiu, care venise singură, nu deodată cu celelalte coruri, ca să nu dispară în mulțime.

Fii sigur, că nici atunci nu ar fi dispărut în mulțime: o piesă de aur, fie ea și singură, nu prea dispăre în oricâte piese de argint, ales când ele se vântură. Răspunde îndeajuns, această figură, la întrebarea ta?

Intr'adevăr, concertul Reuniunii s'a recunoscut de un eveniment, de către toți cei pricepuți ori iubitori în materie. S'a recunoscut mai ales de către învățății luptători pentru tot ce-i românesc în manifestările și în viața noastră, de către așa zișii aderenți ai curentului național. Astora le era pe plac, nu numai programul alcătuit aproape exclusiv din bucăți populare, ori cu motive populare, va să zică bucăți naționale, ci și faptul, că acestea au fost executate cu un spirit clasic românesc, cu o duioșie ori cu o veselie, cum numai noi le simțim. Ceva caracteristic pentru nota specifică română, că doamna Tritean, cel mai adânc interpret al doinei noastre, era mult mai puternică în cântecele populare, decât în acele clasice străine. Înțelegi, de ce se vorbește cu atâta entuziasm despre acest concert. Par'că era și el o dovadă, că dacă știm prețui ce este al nostru din vechime, vom și străbate mai adânc

și mai cu folos în sufletele norodului. Dl Iorga avea tot cuvântul să laude și să preamărească.

Adevărat, că la primul concert, jumătate locurile din sala Ateneului nu s'au umplut. Publicul nu era orientat. Pentru cei ce venira, însă, atrași de curiozitate ori de gratuitate, ceia ce se petrecu pe scenă, în cazul lor, fu o neașteptată surpriză.

Corul sibienilor — i-s'ar putea și zice și corul lui Dima și al lui Kirchner — s'a ridicat mult mai pre sus de corurile venite la expoziție dela noi, până acum. Nu știu, nu am fost la a doua seară, când doamna Lucia Cosma se zice că s'ar fi întrecut pe sine, — aceasta a fost adevărata seară de triumf — despre întâia seară, însă, îți pot spune, că întreg corul, compus din teologi, eleve și »domnișoare de elită«, (vorba cea mai plăcută sibienilor aristocrați, ori mai bine zis plutocrați), era să se întrecă pe sine, dacă așa ceva ar fi posibil.

Cu toții s'au învrednicit de talazuri de aplauze: dirigentul Kirchner, care în compozițiile sale, cântate în aceea seară, ne arătase o fină înțelegere pentru fondul muzicii noastre țărănești: ensembleul, desăvârșit stăpân peste toate modulațiile unei melodii, dar' nu chiar așa de perfect stăpân peste asprimerea tactului; solistele, îngrijite și modeste; deosebit, și în cea mai mare măsură, d-na Triteanu, a cărei doină trăgănată, fără apucături, îți chiamă lacrimile în ochi, și-ți face nod la gât, iar cântecul-i vesel îți învie pe buze zimbete printre lacrimi.

Îți pot spune, dragul meu, că nici odată nu am fost așa de îndestulit ca în sara aceea. Nu mai puțin publicul bucureștean. Un prieten de aci, nu voiă să-mi creadă odată cu capul, că »ăștia sunt numai diletanți«.

Acți imi vine o idee. Din programul ales, reprezentanța Sibienilor avea impresia, ca și cum dinadins ar vrea să dovedească, că odinioară fusese condus îndelungat de măiestrul Dima. Era asta o frumoasă atenție de recunoștință. Corul lui Vidu a fost deja pe aci — rămâne să mai vie corul blăjenilor, corul dlui Mureșanu. Firește, programele executate de aceste coruri, ar fi compuse aproape exclusiv din operele măiestrilor, cari le stau în frunte. Ar fi asta nu numai un semn de mulțumită, ci și o adevărată reclamă pentru compozitorii noștri prea puțin cunoscuți în regat și chiar la noi acasă. Ce crezi nu s'ar putea face? Mi-se spune tocmai, că se socotesc acum — de vre-o două luni se tot socotesc, și blăjenii, să vie, având făgăduiala de patronaj din partea M. S. Reginei.

Încă o idee, cu acest prilej.

Cu Reuniunea a venit o parte însemnată a studenților seminariști dela teologia din Sibiu. Au fost aci și elevii școlii comerciale din Brașov. Nici un zvon însă dela celelalte școli, inferioare și superioare, și cred că, durere, nici fapte nu vor urmă tăcerii. Elevii dela Blaj, Beiuș, Năsăud, Brad, studenții dela Cluj, Budapesta, Oradea, Sighet, Timișoara, Blaj, etc., nu cred ei oare, că e o datorință sfântă și de onoare, de-a alergă acum în ceată la expoziția, despre care s'a zis, »că fără de prezența noastră nu ar fi completă?!«

Acum să vedem ispravă, dela cei-ce vreau să conducă tinerimea, și dela cei-ce o povățuesc! — Că au venit singuratici, răzleți, nu e destul. Să-i vedem pe toți de-odată, ei de ei!

Să vezi cu câtă dragoste ar fi primiți de colegii lor din țară! — De altmintrelea și cu venirea singuraticilor răzleți, cam așa stă treaba,

Libertatea întrunirii și asociațunea.

De dr. U. T. Mihaiu.

III.

Revoluția franceză din 1789 a admis în declarațiunea drepturilor ei, dreptul reuniunii (*le droit de réunion*) dar' nu cel al asociațiunii. Revoluția franceză nu s'a ocupat de libertatea asociațiunii ori nu a voit să se ocupe. Cum se explică asta? Revoluția din 1789 a desființat ori-ce asociațiune și corporațiune. Ura contra trecutului cu breslele petrificate, era atât de profundă și de înverșunată, încât tot ce mai amintea sistemul corporativ, care împilă libertatea individuală, a fost distrus.

Revoluția nu a iubit libertatea colectivă, pentru ea era libertatea asta aristocrată și suspectă. Ea a voit să vadă omul liber, liber de tot, absolut liber, desnodat de ori-ce fășie colectivă, omul întreg, care dispune independent de sine, de gândirea lui, de forța lui, de destinele lui.

Revoluția franceză a confundat două lucruri, asociațiunea medievală dejenerată cu asociațiunea salutară și utilă, așa cum exista în epoca de prosperare a orașelor vechi. Pe atunci nu era încă asociațiunea modernă cunoscută. *Vechile asociațiuni înregimentau individul numai ca producător, dar' și ca persoană privată, socială, religioasă. Asociațiunea modernă nu îmbucă individul de tot, numai parțial, nu numai ca producător, lăsând persoana lui privată, morală, religioasă, absolut liberă. Bresla evului mediu era obligatorie, asociațiunea modernă e voluntară.* Aceasta e deosebirea mare între ambele categorii de asociațiuni, aceasta e superioritatea asociațiunii moderne peste aceea a evului mediu.

Curentul asociațiunilor e o reacțiune directă contra operei revoluțiunii franceze.

Ideea asociațiunii a fost și înainte de 1789 bună, numai forma ei a decrepitat. Revoluția franceză a distrus nu numai forma stricată a asociațiunii, dar' și ideea ei care era vrednică de conzervat ori de reformat.

O idee atât de probată și empirică, nu a putut fi delăturată nici prin declarațiunea cea mai solemnă. Ea reapare din nou în societate și îmbracă alte forme vivante.

Aceasta e asociațiunea modernă, care în comparație cu cea medievală, pedantă, imobilă, e legeră, voluntară, absolut liberă. *Istoric e prin urmare asociațiunea modernă o repulsiune firească contra individualizmului extrem a revoluției din 1789.*

Acum sosim la una din cele mai însemnate probleme ale vieții economice, care e și pentru noi de însemnătate cardinală.

Marele liberalism din 1789 a declarat pe toți oamenii liberi și egali. Realitatea brutală nu a voit să recunoască însă declarația asta frumoasă. Natura lucrurilor a dovedit, că oamenii nu sunt toți, unul ca altul de liberi și de egali, că societatea se împarte în oameni tari și slabi, bogați și săraci, deștepți și proști, că cei tari subjugă pe cei slabi, cei bogați exploatează pe cei săraci, cei studiați triumfează peste cei fără învățătură. Societatea omenească e ca și natura, par excellence, aristocrată.

Legea cea mai liberală, e numai pentru unii liberali, pentru alții poate fi despotică și feudală. Declarațiunea egalității poate deveni sub împrejurări anumite o inegalitate crasă.

Liberalii au crezut, că numai un domn legal poate chinui pe un lucrător. Ei au susținut după declarațiunea libertăților individuale, că lucrătorul e un om absolut liber întocmai ca domnul care îi cumpără munca, că contractul de muncă e între ambii contractanți liber. Aceasta e însă fals. Liberalii au fost în punctul acesta superficiali, adevărul morfologic l-au descoperit social-democrații. Socialiștii au spus primadata — aceasta e un mare merit a lor, că dacă nu există feudalitatea dominantă, poate exista feudalitatea contractantă. Lucrătorul sărac, care nu are casă și moșie, numai cămașa de pe el, e ca proletar forțat pentru a nu muri de foame, a încheia un contract asupra căruia nu mai are personal nici o influință. În contractul acesta nu mai poate fi vorba de o

vânzare onestă a muncii, aceasta e lăpădarea desperată a muncii cu un preț de teriorat. Este un lucrător ca acesta un om liber? Ce-i folosește libertatea juridică, dacă el e economic atât de rău situat și de piernicit, încât trebuie să accepteze condițiile de muncă arbitrare după cum le dictează persoana ce-l angajează? Așa vedem că nu trebuie să fie un domn ca în evul mediu, care să apese, pot exista împrejurări care încă apasă. Prin asta e apăsarea evidentă, irelevant, că purcede această apăsare dela un domn ori dela o stare economică și socială rea.

Apărarea există. Perfect de bine a observat un țaran bucovinean la »congresul Băncilor populare« din București, »că robia economică e mai grea, decât robia boerească.«

Atunci a venit Bazard, inventatorul ideilor socialiste și exprimă 1828, cugetarea cea mai grandioasă a secolului XIX:

»Munca salariată a omului sărac, e forma modernă a sclavagiului.«

— Bazard propune ca remediu, »asociațiunea celor slabi«. De-acea derivă ideea mișcărilor de asociațiune și tovarășie dela Bazard. Aceasta e caracteristica la toți scriitorii socialiști, ei nu sunt oameni negativi, ci pozitivi, care escelează prin concepții practice.

Așa încep a se forma asociațiunile diverse în Franța, după modelul englezesc. Caracteristica activității al acestor asociațiuni, care erau de poliție mereu înstrimtorate, nu e numai apărarea comună a intereselor materiale, dar și urmărirea intereselor politice, care sunt adese inseparabile de cele materiale. Asociațiunile uvriere atacă sistemul censitar capitalist de sub Louis Philipp, unde cei bogați alegeau pe alții mai bogați în parlament. Revoluția din 1848 e un triumf pentru asociațiunea lucrătorilor, ea duce la sufragiul universal. Mișcarea trece apoi în Germania, unde Lasalle silește pe Bismarck a concede »das allgemeine Wahlrecht«.

Azi e libertatea asociațiunilor înscrisă în codul francez, ca un drept intangibil și sacru a lumii lucrătoare. Statul respectează

că bunăoară dintre colegii mei dela Cluj, abia 15 inși am numărat, până acum, pe aci. — Fă inițiativa, tu care cunoști acum împrejurările.

— Din capul scrisorii, am hotărât, să-ți dau în ea, felurite știri despre întâmplările, mai mici ori mai mari, a zilelor, deci primește câteva rânduri și asupra lui Moș-Ciocârlan. Sunt impresii culese dela unul și dela altul, căci mie niciodată nu mi-s'a dat, să văd întreaga reprezentăție. Ziarelor din capitală s'au împărțit bilete cu duimul, dar de noi, gazetarii ardeleni, de folos numai acasă, nime nu avea grijă. Mai pune că mie abia-mi mijeste mustața, și sunt cam sfios — mi-se pare că toată lumea »imi bănuia« biletul de »correspondent și colaborator« al »Tribunei« și dacă nu biletul, dar »talentele« desigur mi-le trăgea la îndoială. Așa se făcea că, seara, când dădeam pe la casă, »nu mai era nici un bilet domnule«, toate s'au împrăștiat pe la notabilitățile invitate, ori s'au cumpărat de niște bieți oameni adevărați. Cu chiu cu vai, izbutii să ajung pe scenă, să văd măcar cum se fac pregătirile, cum flăcăii și fecioarele, costumați frumos, așteaptă nerăbdător ridicarea cortinei, tocând vremea cu glume, cum cel ce avea să reprezinte caricatura notarului șede adâncit în gânduri, la umbra unui colț de pânză văpsită a arbore, cum nenea Pantazi aleargă nervos dela unul la altul, potrivit cetele și arătând la un flăcău cum să arunce căciula în slavă. Mă pun la povești cu Ion Duma, care vine și el pe timp mai îndelungat la București, dar nu am pace. Pantazi se apropie de mine, și înholbându-mă, întreabă în batjocoră: d-ta toată seara vrei să stai în locul acesta? Vine pe urmă și nu știu cine din partea locului, deia teatru, și asta nici

una nici alta, dar »pe scenă nu are nime voie, domnule«. Il prind pe dl Cristea și-i spun jalba. D-sa, diplomat și zimbând ca totdeauna e gata să-mi ofere locul d-sale, plătit, dar altceva nu poate face că nu se are bine cu Flondor. Caut pe Flondor. Cu el iarăș nu se poate vorbi; nu știu ce are, șede la o masă, delături, și geme. Paremi-se suferă de reumă. Și trimit biletul. Servitorul îmi aduce răspuns că biletul nu dă drept decât să stai în picioare, unde-va, colo în fund. Mi-am luat rămas bun dela prieteni și plecai acasă. Realist, cum sunt, mă împăcam cu gândul, că las, se va da Moș-Ciocârlan, iarăș, unde-va prin Ardeal, și atunci desigur capăt loc în frunte. Ei așa-i lumea. Mai ales când tu n'ai parale de risipit în bacșișuri, ce deschid uși și inimi.

Incolo, pot să-ți spun că interesul ce s'a dat reprezentației a fost mare, însă nu general. Încă nu toată lumea știe să se însuflească pentru fond românesc ori pentru forma românească — în Moș-Ciocârlan mai mult numai din âst din urmă. Teatrul însă era totdeauna, cu o frază ardeleană: arhiplin. Peste tot, lumea bucureșteană nu dă nu știu ce mare atenție la astfel de mișcări, afară de tinerimea burgheză. Iși rezervă atenția pe când »se coboară« la București vre-o personalitate ori vre-o trupă străină, din apusul care pentru ei se mărginește la Franța. Rar de tot am găsit măcar »plinuță« sala Ateneului.

Cu toate astea, mi se pare să fi găsit un semn îmbucurător pentru intrarea iubirei de ce e verde românesc, și în cercurile mai alese. Adecă vorba vine: alese vor fi alese n' dârmon (ciur), unde hoaspele se ridică deasupra tocmai prin faptul că n'au nimic într'nsele, sunt ușoare. Fără ironie,

însă, trebuie să amintesc cu »gădilire la inimă« (M. S. Regina a zis în audiența acordată făgărășenilor, că povestea neamului, dela Arene, gădile la inimă.) domnișoara Sturdza a recitat poezii din Coșbuc, cântecul fusului la recepția (noi i-am zice serată muzicală-literară) dată de »Clubul Tinerimei Joi, la 14 Septembrie curent, oarele 9 și jumătate seara, în onoarea membrilor Asociațiunii pentru cultura și literatura pop. român, precum și a Reuniunii muzicale din Sibiu«. Am citat. Din invitarea simplă, tipărită continuativ pe forma unei cărți de vizită — model bun pentru noi, cari facem atâta lux, și firește cheltuială, cu invitățile noastre disprețuite de mojicești, dacă nu sunt tipărite măcar pe două pagini și dacă nu se face belșugul de măcar un patron o »lady patronesse«; câțiva primi și încă odată pe atâta vice-prezidenți, și toată armada de notari, secretari, majordomi etc. Gândești că în felul acesta vrem să ne mai astâmpărăm pofta de titluri, cărora, din mila și 'ndurarea guvernelor binevoitoare, le cam duce, dorul. S'ar fi putut să nu mă abat iară?

Cât e pentru recepție, asta a fost culmea banchetelor. Clubul Tinerimei — aranjat splendid. Cu o sală mare pentru reprezentanții, la cari se invită orchestra lui Dinicu, Dumitru Popovici, numit Bayreuth pentru că strălucise la opera wagneriană de acolo, P. Liciu, unul dintre cei mai buni comici, care păcat că se îndestulește ca glumele naționaliste alui Speranța în sfârșit solista la harpă, dna Elodia Coandă, a cărei măestrie, ce transformă harpa în pian, mă făcu să iubesc, de acum, cu înfocare instrumentul supus ca un rob, înțelegerei dsale fine pentru toate

ori-ce manifestare liberă a claselor de jos, el recunoaște și libertatea grevelor, el intervine și pedepsește numai violențele fizice și crimele lor.

NOUTĂȚI.

ARAD, 23 Octomvrie 1906.

— **Știre personală.** I. P. S. Mitropolitul dr Victor Mihaly a fost primit de către Papa Piu X în audiență. Mitropolitul a vizitat apoi mormântul episcopului și martirului neamului românesc: Ioan Inocențiu Klein.

— **Dela temniță!** Părintele Ioan Moța, redactorul «Libertății», ne-a cercetat azi la redacție, reîntorcându-se voinic și sănătos din temnița dela Seghedin, unde a stat împreună cu părintele Simeon Secarea preot în Jibot 7 zile pentru «agitații electorale».

— **Profesori români din Brașov și ajutorul de stat extraordinar.** Ministrul de culte, Apponyi a dat de știre, că e gata a întregi salariile profesorilor români dela școalele medii ca să fie egale cu ale profesorilor dela școalele medii ale statului, deci s'a adresat către profesori, că sunt învoiați a primi aceasta întregire. «Gazet. Trans.» aduce știrea, că corpul profesoral din Brașov a hotărât și a dat răspunsul, că profesorii din Brașov numai atunci vor adera la o întregire a salariilor, dacă ministrul nu va lega vre'un abligament în direcția maghiarizării.

Acest răspuns atât de hotărât, ce vine dela profesori conștii de chemarea lor, produce mare bucurie în sânul tuturor Românilor de bine, îndeosebi când este știut, că guvernul nu e învoit să ne dea nimic, din ce n'ar putea scoate foloase pentru el însuși.

— **Procesul «Revistei Bistriței»** s'a pertractat în 16 Octombrie înaintea senatului de acuză dela tribunalul din Bistrița. Dl dr. Victor Onișor a făcut o foarte frumoasă apărare, în urma căreia acuzatul a fost achitat. Procurorul a anunțat însă recurs.

— **Numai pentru Jidani.** Francfurter Zeitung dela 17 Octomvrie (N. 287) anunță din

Reichelsheim că Jidani din aceea localitate voră să aranjeze un bal, la care invită și câteva familii de creștini.

Primarul a cetit petiția de permisiune a Jidaniilor s'a pus rezoluțiunea pe ea astfel: »Numai pentru Jidani!»

Deciziunea aceasta a supărat mult pe șloimii Reichelsheim, căci ei nu voiau să joace numai cu Rachelele lor.

Casul acesta ne arată de ce fel de considerațiune se bucură Jidani în Germania, și cu toate scesteia ei tac și inghit, — și nu mai strigă Gewalt, ca jupânii din România.

— **Serbătorirea lui Rákoczi.** Serbarea pe care o organizează comitetul țării cu privilegiul sosirei în Budapesta a rămășițelor pământești ale lui Rákoczi și ale credincioșilor săi tovarăși va fi una dint're cele mai impozante și mai minunate spectacole ce le-a văzut vre-odată capitala ungară. În fruntea cortegiului va trece călare pe un cal negru secretarul de stat, contele Iohann Hadik, îmbrăcat în splendidă mare ținută maghiară de doliu; după el urmează pe jos herolzi de-ai lui Rákoczi, pași nobili, grenadiri, masalagii, în ale căror costume pestrițe domină colorile Rákoczi, roșul și albastrul. Serbarea are loc în ziua de 28 c. st. n.

În mănăstirea Lazariștilor, unde s'a odihnit până acum cenușa lui Rákoczi și a tovarășilor săi s'a așezat o tablă comemorativă împodobită cu reliefuri aurite al lui Rákoczi. Ea poartă o inscripție latinească, cuprinzând numele celor înmormântați acolo, precum și o descriere mică a virtuților lor patriotice și care se încheie cu următoarele cuvinte: »Ei s'au odihnit aci, până când bătrânul rege al Ungariei, Francisc Iosif I, prin grațioasa sa deciziune dela 18 Aprilie 1904 a binevoit a ordona aducerea în țară a scumpulor rămășițe pământești, îndeplinind dorința generală adeseori repetată a credincioasei sale națiuni maghiare. Fie ca peatra aceasta să arate sentimentele comune ale regelui Ungariei și ale națiunii sale și să fie expresiunea recunoștinței națiunii ungare față de venerabila congregație a Lazariștilor, care a predat de bunăvoie națiunii ungare aceste osăminte, pe cari ea le-a păstrat cu cinste și cu credință franceză». Pietre cu inscripții anologice au fost așezate și în Rodosto și pe obeliscul din Ismid. Obeliscul acesta va fi gata peste vre-o două săptămâni și va împodobi locul, unde după multe greutatea a fost găsit mormântul lui Tökoly. Se anunță din Constantinopol că cu prilejul predării osămintelor lui Rákoczi și a tovarășilor lui de exil s'a oficiat o slujbă bisericească de către episcopul Fraknoi în St.-Benoit. A azistat însărcinatul de afaceri austro-ungare cu întreg personalul ambasadei, numeroși

membrii ai coloniei ungare. După slujbă, superiorul Lazariștilor, Lobry a ținut un discurs comemorând în cuvinte pline de avânt pe Rákoczi. A mulțumit episcopul Fraknoi, în limba franceză. Lazariștii au împărțit o foarte frumoasă broșură ilustrată, scrisă în limba franceză și ungară și consacrată memoriei lui Rákoczi.

Antropologul prof. Török lucrează sub supravegherea deputațiunii maghiare la dezgroparea, primirea, reconstituirea și fotografiarea osemintelor lui Rákoczi și ale soților lui.

Evenimentul zilei e acum, că deputațiunea a constatat că s'au găsit oasele întregi ale Ilonei Thaloczy Zrinyi, iar nu, dupăcum se presupunea, numai capul.

— **În Statele-Unite sunt destul de dese banchetele divorțurilor.** Presa, totuși, nu a făcut nici odată atâta gălăgie, cât pentru banchetul dat zilele trecute de o foarte bogată doamnă, la vre-o 50 de prietene.

Toate invitatele erau divorțate sau prezintăseră cereri de divorț.

Aventurile lor matrimoniale făcuseră oare-care șgomot în înalta societate americană.

— **Un secretar «sui-generis».** O curioasă întâmplare ni se transmite de pre Ocean. O tânără și frumoasă doamnă, cu numele Miss Hevitt, dintr'o familie cunoscută din New-York, îndeplinea func. de secr. privat la milionarul Grus. R. Perkins. Nu de mult această observă, că dela o vreme încoace veniturile întreprinderilor sale comerciale suferă scăderi simțitoare, și își exprimase bănuiala, că fără îndoială vre-unul din funcționarii săi îl înșală.

Deductivii n'au fost în stare să-l descopere și așa s'a oferit în fine Miss Hevit să joace rolul deductivului. Cu mult succes ea își îndeplinea acest rol și zilnic ea desvâli clar în comunicările sale, că casierul Bird este hoțul.

După dovezile adunate de Miss Hevitt el trebuia să fie arestat într'o Sâmbătă.

Bird însă nu veni Vineri la biuro și totodată absentă și deductiva Miss Hevitt, care înștiință prin o epistolă, că îl iubește pe Bird și de aceea nu-l poate predă poliției.

Milionarul Perkins își dă acum osteneală să pună mâna pe necredinciosul casier și pe fidela deductivă, căci descoperise, că-i lipsesc 80.000 funți sterlingi. După cât s'a putut afla, amândouă au fugit la Verra Cruz, dându-și numele de preotul Daniel Smith și soția.

— **Orașele Bulgariei.** Natalitatea din o statistică oficială bulgară, — despre care se ocupă corespondență din Sofia publicată în «La Roumanie» — dă câte-va date interesante asupra mișcării populației în orașele Bulgărești în anul 1900.

nuanțele. Cu o luxuoasă antișambră — separee — e vorba încă tot de Club — la intrare. Cu o bogată sală de lectură, (găsisem și «Familia» pe masă, și mult iubitele Fliegende Blätter, în maldărul, nu prea tulburat, de reviste până a spaniole afară de «Semănătorul» și «Neamul Rom.» firește) și o bibliotecă tot așa bogată.

Tot a'ături, cu o pompoasă sală de bilard, șah, cărți, și alte jocuri iar în lătura cealaltă, cu un bufet, unde ni se servea cu cea mai mare risipă fără plată, se n'ntelege, dela șampanie până la limonadă, și dela sandwich până la cozonac, toate soiurile de bunătați la cari se poate îmbulzi un democrat. Spre cinstea lor, însă, îți pot spune, că nu s'a șumenit nici unul dintre feciori noștri. După audii, sunetele unui pian singuratic chemă lumea răcorită (în ce privește damele) și înfocată (în ce privește domni. Nu uita bufetul!) la dans, cu horă zglobie — se putea altfel unde erau de față teologi cei mai mulți până colo pe la 3 ore, când o frintură din care făcu să tresară uimiți și păreții aceștia, doinele românești, ce resunau poate întâiașdată în încăperea lor.

Astfel ne luarăm rămas bun, pentru a ne mai revedea. Fusese o seară plăcută, n'am nimic împotriva, (uit, deocamdată, că sunt antialcoholist) poate pentru că am fost lăsați noi de noi, în pace: «tinerimea» amfitrioană câtă brumă (ce nimerită expresie a poporului!) a fost de față își făcea daraverile cu cele câteva dame bucureștene, invitate pe semne, ca să aibă cu cine și alunga urâtul. De aș fi puțin mai sentimental, poate a-și intrabă, cum hantătaru se manifestă mult pomenita iubire de frate, doar, mă știi, sunt un realist până la fatalizm. Mă bucur, dar, de

lucruri, așa cum sunt, că totul e bine așa cum este, dacă nu ne trudim să potrivim lucrurile după noi, ci ne potrivim noi după lucruri. De aceea nu mă mișcase de loc nici supărare înfundată a lui Dr. Lascu, (il cunoști pe tânărul acela hiperestizat de iubirea lui pentru țărâtime. Cât e de copleșit și de neînsemnat la aparență, dar cât pe ce să iese ales de deputat, tocmai la Ugra) care stătea tăcut pe o sofă, și la întrebarea mea asupra impresiilor sale, îmi răspunse răstit: »toate ca toate, dar eu încă n'am văzut pe bucureștenii ăștia dând o petrecere poporală». — Eu unul, după ce gustasem o limonadă și câteva fire de dulceturi, mă retrăseam în sala de cetit, împreună cu Horia Petrescu — ce drăguț băiat! — și resfoiam prin statutele Clubului, de unde aflasem, că fiecare membru plătește 200 lei, ia an, și pe deasupra, 100 lei intrare.

— Iarși am ajuns la pagina 13, însă de rândul acesta voiu urma. Pentru scrisoarea de față mai am la îndemână o «clevete», și nu mă rabdă inima — este ceva femeesc în mine — până nu ți-o spun. Adică nu-i tocmai o clevete, dar nu-i găsesc, în pripă, alt nume, mai potrivit.

E vorba despre felul cum a fost întâmpinați și găzduiți, aci, escurzionistii Aștrei. Se așteptă la noi lumea, desigur, că, tocmai cu acest prilej să se facă mai multă vilvă, și când colea la gară nici o cuvântare, nici fanfară, nici un joben oficios, în timpul petrecut pe aci, nici un banchet, dela primărie ori dela comisariat, oaspeții încvartirați prost pe la o casarmă, cu toții, intrarea la expoziție supusă la o taxă oareșcare, pe tren o reducea numai de 50 la sută. Ce deosebire față de grandioasa primire, ce vi s'a făcut vouă, cetei

dela Făgăraș! — Pricina? Ți-o poți închipui. Pricina cea mare, este în toată România dilloga »cu bagajul de seu de idei«. Completez: pentru neînțelegeri, între cei cu interese! — Acum știi tot. Dl Iorga a plecat înaintea escurzionistilor încă la Brașov, i-a luat sub aripile sale pe tot drumul și în tot timpul, oficialitatea din România a prins veste de asta și vrând să dovedească, că aripile dlui Iorga nu ajunge, nu a întins și ea aripile sale. Te mai miri de primire, cam rece?

Nici decum, nu cugeta că, în lipsa cârjei oficioase, Astra a fost osândită la orbicare pe aci. Domnul Iorga a ținut în două dimineți câte o prelegere, garnisită cu nițică critică, după felul dsale, despre ce este de văzut la expoziție și prin oraș, și plănui o mică excursie în jurul Bucureștilor, la o mănăstire pe lac, ca să vedem și cum stă lumea dela țară, dede doi călăuzi buni de gură și de fugă, iar la palatul artelor venise însuș să esplice. Părerea dsale era, să nu se prea bată nime pentru Constanța, ci să caute ma bine monumentele sfinte ale trecutului nostru, și, din ce este contemporan, instituțiile unde este bună rânduială, și satele unde lipsește aceasta. Multora vor fi părut exagerate aceste sfaturi, cari nu ți-neau, în deajuns, seama de setea pentru formă, pentru sclipire, a celor obosiți, de acasă, de fond de mocnire.

Îmi pare rău, că nu făcusem notițe mai amănunțite, să-ți pot da în întregime conferințele d-sale, ce ar putea servi de călăuză viitorilor excursioniști. (Eu după ele v'am călăuzit.) Mi-ar fi plăcut și pentru interesantele digresiuni, ce le făcea ne-trecutul agitator. Îndeosebi, când vorbea despre »trecutul românesc, care e, în același timp,

Sunt în total 79 orașe bulgărești, cu o populație de 742.435 locuitori, din cari 384.041 sunt de sexul masculin 358.394 de sexul feminin.

Această populație urbană se desparte după naționalitate, în modul următor: 526.693 Bulgari, 85.748 Turci, 81.574 Greci, 7077 Români, 32.475 Evrei, 2327 Germani etc.

— **Patriotism exagerat.** Din New-York se scrie că un anume William Sierk în vârstă de douăzeci și trei ani, fiul unei văduve foarte bogate și membru însemnat al clubului de vânătoare Rockamay, conduse pe mama sa, pe frații și surorile sale în automobil ca să vadă cursa Vanderbilt.

Dupăce cursa luă sfârșit, tinărul american se întoarse acasă, se urcă imediat în camera sa de culcare, unde se sinucise.

El scrisese înainte o scrisoare prin care declară că se omoară de rușine, că America perduse Cuba.

— **Năsdărăniile poliției turcești.** Un armean adus de nevoile comerțului în Europa, se întoarse de curând la Constantinopol. În cuferele sale avea câte-va cărți industriale, referitoare la profesiunea sa, apoi »Divina Comedie» în edițiune italiană. Indată ce vasul costă la cheiu, poliția turcească năvăli să cerceteze bagagele.

Se căută în cufărul negustorului nostru: se găsi »Divina Comedie» a lui Dante, pe care un polițist o sechestră numai decât.

Armeanul a fost condus la șeful poliției. Acolo călătorul, fără să priceapă ce i-se întâmplase, află că va sta câteva zile în închisoare, cel mult o săptămână! — timpul doar în care să se ia informațiuni asupra sa.

Armeanul protestă cu blândețe și ceru poliției să binevoiască a-i indica cel puțin motivul arestării. Șeful surise, ca și cum ar fi voit să zică, că pe el nu-l prinde nimeni prefăcându-se naiv. În sfârșit, prin mijlocirea unui bacșiș, căci numai bacșișul vorbește mai bine decât Sultanul — omul nostru obținut să i-se dea drumul. Șeful poliției consimți chiar să-i dea și o explicațiune:

»Crezi d-ta că noi nu știm, că Dante l-a băgat pe profet în infernul său, chinându-l cu apă fiartă?»

— **Nou calendar.** »Foia interesantă» a întocmit pentru anul 1907 un calendar numit »național». Cuprinde articoli de tot soiul, cu învățături bune și folositoare pentru popor, și cu ilustrațiuni ale deputaților noștri etc.

— **Amor, tu ai pierdut Troia!** Prințul Albert al Prusiei are intenția să se însoare cu o actriță berlineză, Maria Sulzer. Prințul are 30 de ani, e frumos, plăcut, inteligent. Iată ce se spune de Maria Sulzer: are patruzeci de ani, nu prea

trecutul firesc al tuturor Românilor, și explică din nenorocirile și năpastele acestuia (citase un episod când decadența morală fusese atât de joasă de poporul suferi, să vie un străin din Constantinopol și să iee, nesupărat, capul Domnului și de care prinsese poftă Sultanul,) de ce e acum așa de înverșunată ura noastră față de străini, și de ce, în ceea-ce privește nădejdiile viitorului, »sau să ne ierte Dumnezeu și să murim, sau să ne dea putere să trăim cu fruntea ridicată». Să fi văzut, cum ardea fața d-lui Iorga, când le spune acestea!

Dar, despre personalitatea d-sale, așa de cuceritoare între elementele mai tinere, și despre popularitatea d-sale care împarte societatea de-acum în două categorii de oameni, — cu alt prilej. Deși iau seama, că atâtea făgădueli îți făcusem până acum, de nu știu zău, când voi scăpa de datorii. Spunem, cum s'o dreg, când n'ăș vrea, să rămân nici eu de pagubă — atâtea sunt de văzut și auzit pe aici! — nici tu. Fi Român, și mângăie-te: de-i scris așa, are să mi-le scrie și fratele meu.

Sever Dan.

e dragută, îi lipsește grația și nu e o artistă de mare talent.

Tatăl prințului a murit acum câteva zile. Simțind că fiul său »n'are gânduri bune» l-a desmoștenit în parte. Prințul nu va avea decât nouăsprezece milioane avere. Cu așa ceva Maria Sulzer va avea toate farmecele.

— **Cea mai plăcută alifie** pentru înfrumșetarea feței damelor, care cu tot dreptul poartă atributul de »neîntrcut», e fără îndoială vestita alifie *Crema Cornelia* a lui *Leszkovacz*, care e înfrumșetarea feței damelor de pe întregul rotogol al pământului. Cel mai sigur mijloc contra pistruielor de pe obraji și delăturarea bibircelor. Crema Cornelia se folosește nu numai la obraji, ci ea netezește și albește și pielea grumazului, a umerilor și a mânelor, dându-le o fineță deosebită.

— **Nefericire.** Pentru cine e rob cu totul de patima beției, un medicament neîntrecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuește foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului Frankl Antal din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul »Am fost bețiv.»

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

»Albina« revistă Enciclopedică populară (nrul 2) cu următorul sumar: N. Rădulescu-Niger, Carol I pe câmpiile Bulgariei. — I. Kalinderu, Cuvântare la Congresul de arte industriale. — P. S. Pimen, Circulară către preoții eparchiei Dunării de jos. — P. Gârboviceanu, Cântarea sau muzica. — R., Convorbirile bunicului. — Pavilionul Domeniului Coroanei la Expoziția Generală română. — Gh. Manolescu Vâlcea, Pregătirea locului pentru semănatul cartofului. — Dela sate. — Ploestii. — Păreri și propuneri: O serbare periodică a României; Balurile în localurile școalelor rurale. — Cronică săptămânii. — Informațiuni.

Sfaturi: Semn sigur, când are să face vaca. — Ingrijii de pițigoi.

Ilustrațiuni: Muzica și pictura. — Pavilionul Domeniului Coroanei la Expoziție. — Vedere din Expoziția generală din București. — Mașină cu aburi pe Domeniul Rușețu. — Gara din Ploestii. — Vedere din Ploestii.

Economie.

Arad, 22 Oct. 1906.

Nou institut de credit românesc. În 11 l. c. s'a înființat un nou institut de credit sub firma »Aurora» cu sediul în Baia mare. Adunarea constituantă a ales în direcțiune, de președinte pe dl *George Pop de Băsești*, de vice-președinte pe dl *Vasilie Lucaciu*, și pe alți opt frunțași. Președinte al comitetului de supraveghere a fost ales dl *Romul Marchis*, preot în Tâmbaia. Director executiv dr. *Teofil Dragoș*.

Institutul își va începe activitatea la 1 Ianuarie.

Noua emisiune a băncii »Sylvania» din Șimleu. Adunarea generală extraordinară a institutului »Sylvania» ținută la 10 Octombrie, a hotărât urcarea capitalului social dela 300,000 la 600,000 cor., autorizând direcțiunea să emită 3000 de acții nouă la 100 cor. valoare nominală. Conluțul s'a primit cu entuziasm și s'a optat dejă la fața locului peste 1000 de acții.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 22 Octomvrie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Oct. 1906 (100—cigr.) 7:11— 7:12
Secară pe 1907. 6:50— 6:51

Orz pe 1907. 6:96— 6:97
Cucuruz pe Iulie 6:03— 6:04
Cucuruz pe 1907 5:13— 5:14
Grâu pe Aprilie 1907 7:40— 7:41

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Octomvrie 1906 7:07— 7:08
Grâu pe Aprilie 1907 7:37— 7:38
Secară pe Aprilie 1907. 6:56— 6:57
Ovăs pe Octomvrie 6:93— 6:94
Cucuruz pe Iulie 5:03— 5:04
Cucuruz pe 1907 5:13— 5:14

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klgr. 112—113 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klgr. 119—120 fil.; calitate sârbească: gre-părechea peste 260 klgr. 122—123 fil.; mijlocii părechei, 250—260 klgr. greutate 126—127 fil. Ușori până la 240 klgr. 116—118 fil.

Poșta Redacției.

Bugari, preot militar, Timișoara. Vă rugăm să binevoiți a vă adresa la »Biserica și Școala», care este organ sirâns bisericesc.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

Am fost bețiv în totdeauna pânăce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce beutură spirituoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beutură spirituoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmecia lui

FRANKL ANTAL

(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Cel mai sigur medicament contra tusei, răceleii și reușeleii este

zăharul lui RÉTHY

— ce se oapătă în ori care farmacie. —

Prețul unui borcan 60 fil. Să se ceară numai zahărul lui Réthy. Cinci flacoane trimite pentru 3 cor. cu porto cu tot

Pregătitorul RÉTHY BÉLA farmacist, Békéscsaba.

Fluidul-Universal

Magazin principal: Farmacia lui **Török József**, Budapest, Király-utca 12 și Andrassy-ut 25 precum o o o și în cele mai multe farmacii. o o o

vindecă reuma, podagra, catarul (troacna) și influenza, tot felul de dureri de mâni, picioare, spate și șele iscate din răceală, mâncărimea, durerea de măsele și cap. Recrează și întărește mușchii și nervii, ceea-ce documentează număratoarele epistole recunoscătoare sosite dela mediei și privați. O sticlă de un deși costă 1.50 fil., trei bucăți să trimit franco; 6 sticle mici de probă costă 3 coroane; 12 sticle franco 5 coroane. o o o o o o o o o
Să trimit pe lângă ramburs poștal prin FARMACIA »Vörös kereszt« (crucea roșie) Temesvár.

Numai este incuietură de șezut!
S'a gătat cu durerea de stomacul și cu lipsa de apetit, dacă vei comanda preparatul meu de licor din plante ce întărește stomacul:

Barátital.

O sticlă familiară mare 4 coroane; 10 sticle mici 5 coroane; 1 sticlă 80 fleri.

Preparator: ZENKE ZOLTÁN, SZEGED.

De oarece contra perturbărilor de stomach și contra lipsei de apetit numai beutura DTali „Barátital“ mi-a folosit, mă rog a-mi trimite cât mai curând 100 sticle cu rambursă.

Törökszentmiklós, 5 Noevre 1905.

Garami Zsigmond, dir la școala civilă.

Raderea de prisos!

Cine voește se economisească banii, cine voește se cruțe timpul, cine nu voește se fie espus la vre-o boală de piele, acela se rade

cu „RASOL“

sănătos! plăcut! ieftin!

Un kilogram cu care se poate rade de 30 de ori, 2-40 Cor. In provincie 3. Cor. plătindu-se înainte, se trimite gratuit. Cu mandat postal mai scump cu 20 fil. Pregătește și trimite

„RASOL“ Vegyipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

— Vânzătorilor da concesione. —

Cel mai bun mijloc pentru stărpirea părului

e „RASOLIN“ -ul foarte recomandat damelor,

Prețul unui borcan 2 Cor. in provincie 2-50 Cor., pe lângă trimiterea sumei, franco cu mandat postal e mai scump cu 20 fil. Unii o o o o cul pregătiitor o o o o

„RASOL“ Vegyipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Magazin: Farm. Török József, Király-u. 12
Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

Nou atelier de modă pentru pălării de dame!

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. public. că *am deschis*

atelier de modă pentru pălării de dame în Arad, strada Deák Ferencz Nr. 2 (casa lui Sebesy), care va coresponde timpul și gustului modern și tuturor pretenziunilor de azi.

In magazinul atelierului meu, se păstrează in permanent cele mai frumoase modele eşite dela firmele cele mai distinse. — Asortiment mare de pălării de doliu. — Străformări și alte lucrur aparținătoare acestei specialități, se execută punctual și cu prețuri moderate.

Comandele din provincă le execut cu cea mai mare promptitudine.

Se roagă de partinire:

AMTMANN ANNA

ARAD, strada Deák Ferencz nr. 2.

CIMBALMĂ

se poate căpăta în rate și pe lângă prețuri moderate, trimițând cataloge mari ilustrate. — Numai la mine se poate căpăta „Școala“ de cimbalnă, după care poate învăța foarte ușor ori și cine și fără profesor. Partea I-ă 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fil., a III-a 3 cor. 60 fil. După trimiterea banilor espedez gratuit.

VARGA PÁL

fabricant de cimbalnă și de muzico

M a k ó (casa proprie).

P. T.

Avem onoare a anunța prea on. public și mult stimatilor nostri mușterii, că din cauza măririi chiriei ne-am mutat prăvălia, care am avut-o de mai mult de 25 de ani în Piața Andrassy nr. 20, în palatul Fischer Eliz,

în strada József főherczeg nr. 11 casa MÜLLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local inchiriat cu mult mai ieftin, ca cel de până acum, suntem în plăcuta poziție de a servi pe on. noastră clientelă cu prețuri și mai convenabile ca până acum.

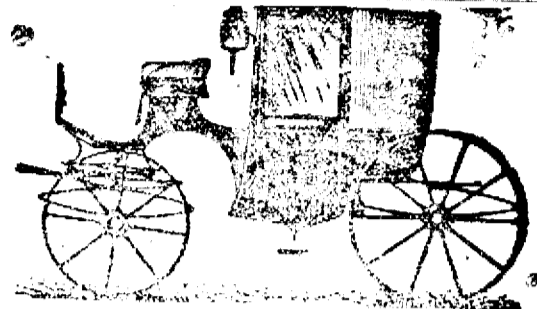
Atragem atențiunea prea onor. public asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu

vizita lui prețioasă și a ne însărcina cu binevoitoarele lui comande și semnăm cu cea mai mare stimă

Kilényi C. és Tsa

„La plumbul vânător“ — József főherczeg-ut nr. 11.

● In mai multe expoziții premiat cu primele premii. ●

Nrul telef. 439.

Prima fabrică de căruțe de pe câmpie
Ij. Hodács János

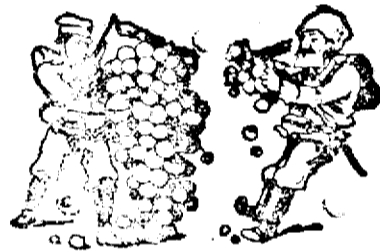
SZEGED Strada Kistisza nr. 4. (Urmarea străzii Maros)

Magazin mare permanent din diferite **caruță noi domnești.**

Se pot căpăta pe lângă prețuri foarte **avantajoase**

căruțe folosite, în schimb (phaltone cu acoperiș și fără acoperiș, săniile, etc. etc.)

Catalog ilustrat în cinste și fără porto.

Vite nobilitate

Ca în anii trecuți, așa și acum au fost

Prima pepinerie cu vite nobilitate de pe Târnava

Proprietar FR. CASPARI, Mediaș 19 Ardeal

Singură în toată Ungaria, care au liferat mușterilor vite nobilitate sănătoase, diferite sorturi nobilitate. Și în viitor numai exclusiv la această școală de viticultură se capătă cele mai bune vite de diferite sorturi nobilitate pentru Vin, Vin-Dessert și Extra sorturi de vin de masă. Proprietarii de vii au avut rezultate minunate cu sădirea de astfel de vite.

La cerere se trimite catalog ilustrat, franco și gratis, cu multe scrisori de mulțumire și recunoștință.

Incunoștințare.

Adne respectuos la cunoștința onoratului public, că în Arad, strada Boczkó nr. 5 în 11 Octomvrie am deschis sărbătorește

hotelul la „Vulturul Negru“

edificat în stil modern cu 21 camere cu gust arangiate, și vor sta la dispoziția onoratului public.

Spre orientare în iau voia să comunic, că la mine se va găsi zilnic bere proaspătă de KÖBANYA. In toată Vinerea zamă de pește, în toată Sâmbăta gustare proaspătă de porc, cuină admirabilă și beuturi escelente. — Camerele sunt iluminate cu eliectricitate și se pot căpta cu unpreț dela 1-60 cor. în sus.

Im iau permisia să mai amintesc, că mă voi strădui din toate puterile, ca oaspeții mei să fie pe deplin mulțumiți, deci rog să mă și sprijinească.

Cu deosăbită stimă
IGNATIE PAȘCA,
hoteller și ospătar.

→ Tramvaiul circulă până înaintea hotelului meu. ←

Cine e bolnav!

La moment alină și necondiționat vindecă tusă, respirație grea și durere de cap

SIRUPUL DE MUNTE PENTRU PIEPT

A FARMACISTULUI BALLA

renumit, recomandat de medici și care face cel mai bun efect.

La moment impededă tusă convulsivă, tusă măgărească, durere de piept, greaua respirație, astma, trocnă, febrințele și regușală.

SIRUPUL DE MUNTE PENTRU PIEPT a lui BALLA descris mai sus se aduce în circulație în două forme.

Numai pentru cei în etate și pentru copii de 12 ani în sus. Zilnic câte 4 linguri. La copiii de 12 ani în sus tot așa. Prețul 2 coroane.

Numai pentru copiii de 12 ani în jos. Zilnic 4-5 lingurițe. Prețul 1-20 cor.

Indrumări de trebuințare alăturăm.

Se poate căpăta numai la pregătiitorul:

Farmacia BALLA SÁNDOR, H.-M.-Vásárhely, Fő-tér.

LA COMANDE PRIN POȘTE pentru espediție și ladă se comandă 40 fil. La comandă mai mare de 6 cor. pachetarea gratuită și pachetul se espedează scutit de cheltuială în caz de trimitere înainte a sumei.

Câștig lateral ușor și splendid.

Pentru familii și dame.

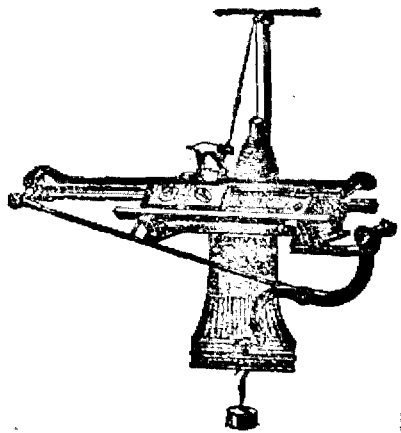
Nici la o casă să nu lipsească originala mașină de împletit „STYRIA“.

Preț-curenturi gratis.

Condițiuni avantajoase de platire!

Reprezentanța executivă pentru Ungaria:

FOGL J. L.
BUDAPEST, VI, CSENGERI-UTCZA 54.

Institut regnicolar de pictură și artă industrială.

Depesă: BLASKOVITS. Intemeiat la 1887.

De mai multe ori premiat.

Bátori Blaskovits M.

PICTOR BISERICESC

Szabadka, Erdő-sor 66.

Recomandat din partea Excel. Să. primatului papal și a clerului magh. din parte Magn. Sale contelui tolmă Festetic Taszilo. Pictorul eparchiei lor sârbești, recomandat din partea Excel. Sale patriarh. C. Brancovin

Pictare de biserică după stil, staco. Aurirea oracilor fără sch. A. Vărnăuș bis. oracilor, ce nu se poate spăla de ploaia. Pictarea iconostasilor în execuție artistică în mod extravagant de ieftin. Bi. oracilor mai „arac“ mai ieftin cu 25%. Pictare acadmică.

◆◆◆ Vopsea pentru biserică și turnuri, ce rezistă contra viforului, ploaiei și focului. ◆◆◆

Rezistă schimbării vremii. Vopsirea svântă păreții umezi, căci nu frup decât evaporarea umezeții. E fără miros și ușor se svântă. E potrivită și la vopsirea pietrei, cărămizii, țiglei cementului, lemnului, fierului, țigliciei, sticlăi, orecum și a decorațiunilor se scenărie. Rezistă focului. — Am onoare a aduce la cunoștința onor. public și pr. st. preot, că pentru vopsirea bisericilor și a turnurilor căci acum nu s'a găsit vopsea-ă, ce se poate exista, și ce se poate spăla și se îmbină cu părețele ca o vopsea-ă-ă-ă. Se poate căpăta e-eluș numai la acest institut. Picturile făcute cu această vopsea-ă rezistă câte 100 ani. Spe dialtate: schele inventate de mine, cari pe cele uzate până acum, prin construirea practică sunt cu mult mai folositoare. Modele și planuri la dorință se trimit gratuit. Cine-ă-ă și șape de adevăr, ce documentează succesul muncii mele în tot atâtea biserică,

Edificat la 1888.

Schiller József

Edificat la 1888.

Atelier de articole aurite, oglinzi și rame pentru icoane
Szeged, Petőfi Sándor sùgár-út 11/a.

Primesc spre efectuare pe lângă prețurile cele mai avantajoase:

Lucruri de tot felul: Rame pentru icoane și oglinzi din lemn, făcută după plan, în modul cel mai artistic.

Auritori ce se poate spăla pe icoane vechi și noi și rame de oglinzi. Infrumșetări de sculpture, de palate, hotele și cafenele.

Aranjament pentru biserici, pre-cum infrumșetări de altare, anvoane, baltisterie, steaguri, feșnice, catafalce, cupole, felinare, cruci și icoane.

TISLER VAZUL pavagiu

Arad, strada Radnai 24

primește orice muncă de pavare

apoi

fac plăci de beton, canaluri de beton fundamentate pentru uscarea păreților umezi, primesc orice construcții de pământ în condițiile cele mai avantajoase și în prețurile cele mai ieftine.

Premiat laex poziția dela 1906 din Budapesta.

NÁDOR TÓDOR

parchete, mozaic, lac, curățitor de praf

ARAD, Edelspacher-utca nr. 6a. (Casa proprie.)

Recomandă lacul său pentru parchete, inventată de el însuși și întrebuințat de ani de zile, care s-a dovedit nu numai prin culoarea sa frumoasă și trainică, dar și prin ușoara lui aplicare. Înainte de întrebuințare dăm bucuros oricui instrucții asupra întrebuințării. Primește lăchirarea parchetelor pentru a-le feri de praf în prețurile cele mai avantajoase atât aici în localitate, cât și în provincie. O încercare va convinge pe oricine că fabricatul arădan alui Nádor Tódor este superior celui din străinătate.

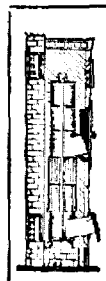
Prețul lacului lui Nádor este de 2 cor. 90 bani. Vanzătorii en gros vor avea reduceri. Perile trebuitoare să vind cu prețurile cele mai avantajoase.

Fabrica de cuptoare din Meidinger a lui

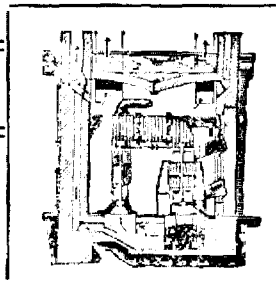
KOCH JENŐ

Budapest, V., Balthory-utca 9.

Primește aranjamente pentru încălzirea cu aer a castelelor, caselor de familie, biserici, teatre, hoteluri etc.

Telefon 8-69.

Telefon 8-69.

Catalog despre cuptoare Meidinger la dorință trimit gratuit.

Planuri pentru aranjamente de încălzire din centru se fac gratuit.

Pentru păstrarea și îngrijirea feței de femeie cea mai bună și în tot locul cea mai plăcută alifă

e alifă renumită „CORNELIA“.

Această alifă e cel mai bun medicament contra pișturilor de pe față și mâni contra petelor de piele, cursăturilor etc. e și nestrăicicios amalgament curat.

Prețul: Un borcan mic cu îndrumări cu tot 1 Cor.
Un borcan mare cu îndrumări . . . 2

Sapunul Cornelia bucata 1 Cor.

Se poate căpăta la pregătitorul:

Farmacia la „Coroana“ a lui LESZKOVÁCZ MILETA, Ó-Verbász.

Magazin principal în Budapesta: Farmacia (Bácska)
Török József, Budapesta, str. Király nr. 12.

La trimiterea înainte a prețului pentru comandă de peste șese coroane, cele procurate le expedez fără nici o altă cheltuială de postă.

Epistolele să fie în limba maghiară, germană și sârbească.

ZIKMUND & COMP.

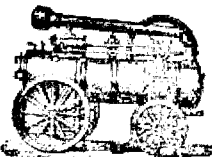
Fabrică de mașini și turnătorie de fier în UJVIDEK.

Recomandă tot felul de mașini de economie, dar mai ales mașinile sale brevetate, premiate la cele mai multe expoziții:

de semănat sistem „COLUMBUS-DRILL“ și motoarele sale cu gaz, petrolu și benzin.

Recomandă mașinile sale

de treierat cu benzin și aburi, pluguri și tot felul de mașini agricole mari și mici.

Aranjament de mori după sistemul cel mai nou.

Trimitem preț-curenturi ilustrate gratis și fra neo.